

Yhdessä toimien muotoiluosaamisesta menestystekijä Suomelle

Ornamon tavoitteet hallituskaudelle 2015–2019

ornamo

Kuinka pääsemme eteenpäin?

Suomen taloudellinen kehitys on ollut viime vuosina heikkoa. Korkean teknologian tuotteiden viennin osuus on romahtanut. Palvelukauppa ei ole myöskään pystynyt täyttämään sitä aukkoa, joka on syntynyt fyysisten korkean teknologian tuotteiden viennin supistumisesta.

Muotoilualan liiketoiminnan riippuvaisuus eri asiakastoimialoista tekee alasta hyvin suhdanneherkän. Alan työllisyysaste on laskenut vuosia ja yritysten vaihtuvuus on kasvanut.

Suomalaisten muotoilualan yritysten liikevaihto on Tilastokeskuksen vuoden 2012 tilaston mukaan 3,37 miljardia euroa. Muotoilualan yritykset työllistävät maassamme 22 100 henkilöä. Heikosta taloustilanteesta huolimatta muotoilualan yrittäjät ovat keskimääräistä kasvuhakuisempia ja he suhtautuvat tulevaisuuteen optimistisesti.

Muotoilu on aineettoman talouden eturintamassa

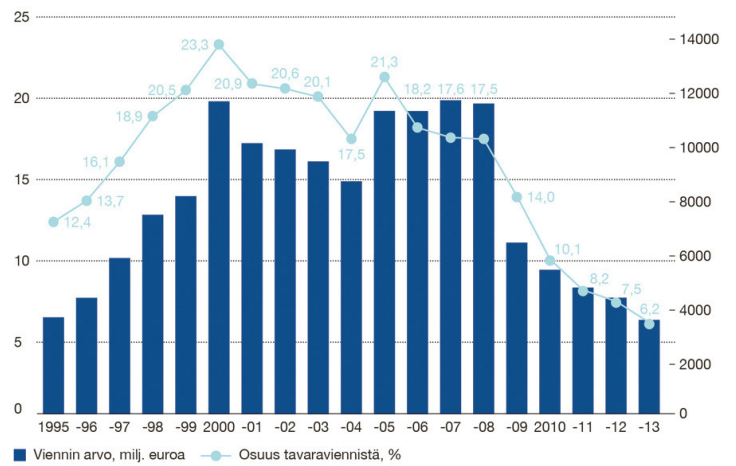
Eurooppalainen ja suomalainen talouskasvu lähtee uusista innovaatioista ja aineettomista investoinneista, joilla on jo nyt keskeinen rooli monissa kehittyneissä maissa.

Tietointensiivisenä ja käyttäjälähtöisenä osaamisalana muotoiluosaaminen on tulevaisuudessa keskeinen tekijä niin elinkeinoelämän eri toimialoilla kuin palvelujen kehittäjänä julkisella sektorilla. Suomella on kaikki mahdollisuudet kehittyä aineettoman talouden suunnannäyttäjäksi. Jotta tämä onnistuu Teollisuustaitteen Liitto Ornamon mielestä:

Ornamo ehdottaa seuraavia teemoja Suomen seuraavan hallituksen ohjelmaan:

1. Laadukas ja toimiva rakennettu ympäristö takaa arvokkaan elämän
2. Asiantuntija luo aineettoman kilpailuedun
3. Kannustava työelämä kehittää yhteiskuntaa

Korkean teknologian tuotteiden vienti ja osuus tavaraviennistä 1995–2013, prosenttia

(Lähde: Tullihallituksen tilastot)

- Muotoilualan rahoitusjärjestelmä on uudistettava, jotta alan investointitarpeet ja julkisten rahoittajien ohjelmat kohtaavat.
- Veikkausvoittojärjestelmä on säilytettävä.
- Taiteen rahoitusjärjestelmä tulee uudistaa.
- Suomen on laadittava kuvataidestrategia, joka on osa Suomen vientimarkkinoita ja nostaa Suomen maakuva.

1 Laadukas ja hyvin suunniteltu rakennettu ympäristö takaa arvokkaan elämän

Nykytila ja tavoitteet

Suunnittelu vaikuttaa monin tavoin ympäristömme laatuun ja koko elinpiiriimme. Muotoiluosaamisella ja taiteella osana rakentamista on merkittävä rooli, kun tavoitellaan parempaa arkea ihmisille. Muotoiluosaamista sovelletaan yhä enemmän yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen, kuten väestön ikääntymiseen tai ilmaston lämpenemiseen. Tästä huolimatta muotoilun hyödyntäminen kunnissa ja julkisten palvelujentarjoajien piirissä on vielä alkutekijöissään.

Tavoitteena on lisätä muotoilijoiden ja taiteilijoiden mahdollisuuksia julkisen sektorin muotoilu- ja taidehankinnoissa, hankintaprojektien johtamisessa ja konsultoisissa sekä verkostoitumisessa näiden hankkeiden tilaajien kanssa. Muotoilu- ja taidehankintojen erityispiirteisiin liittyvää osaamista tulee lisätä, jotta hankinnat ovat tehokkaita, tuloksellisia sekä vastaavat niille asetettuihin tavoitteisiin sekä ovat hyvien hankintakäytäntöjen mukaan toteutettuja.

Muotoilun julkisen palvelutuotannon suunnitteluun ja toteutukseen tuomiin etuihin ja tehokkuuteen liittyvää tietoisuutta tulee lisätä palvelujen järjestämisestä vastaavien tahojen keskuudessa. Muotoilu- ja taidehankinnoissa usein ongelmana on ilmaisen työn vaatiminen tai hankintamenettelyjen soveltumattomuus kyseiseen hankinnan kohteeseen.

Toimenpiteet

- Julkisten hankintojen uudistamisen on mahdollistettava pk- ja mikroyritysten osallistuminen kilpailutuksiin.
- Kilpailullinen neuvottelumenettely soveltuu muotoilualalle, sillä se tukee vuorovaikutusta tilaajan ja muotoiluyrityksen välillä. Tämä tukee uuden tiedon, teknologian ja toimintamallien saamista julkiselle sektorille.
- Julkisiin hankintoihin on luotava innovatiivinen malli.
- Taiteen prosenttiperiaatteen edistäminen niin, että kunnat ohjaavat julkisten rakennushankkeidensa investointikuluista yhden prosentin taidehankintoihin rakennetun ympäristön laadun parantamiseksi.
- Suunnittelutoimistojen ansaintamallin logiikkaa on kehitettävä.

2 Asiantuntija luo aineettoman kilpailuedun

Nykytila ja tavoitteet

Suomalaisen suunnittelun lisäarvo niin kuluttajille kuin eri asiakastoimialojen yrityksille on yhä enemmän aineetonta: käyttäjä- ja asiakaslähtöisyys, brändi ja palvelukonseptit ovat yhä enemmän palveluihin suuntautuvan ammattialan ydintä. Muotoiluajattelu perustuu erikoiskoulutettujen muotoilijoiden asiantuntemukseen, joka on tärkeä aineettoman osaamisen tekijä.

Muotoilulla on siten merkittävä rooli elinkeinorakenteen murroksessa, kun muotoilu integroituu osaksi asiakastoimialoja. Toimintaympäristön muuttuessa muotoilualan ansaintamallia tulee kehittää siten, että ansainta tulee monipuolisesti eri lähteistä hyödyntäen erilaisia immateriaalioikeuksia sekä sopimuskokonaisuuksia. Alan tulee kehittyä läheisessä yhteistyössä asiakastoimialojen kanssa. Suomalaisen korkean tason osaamisella pitää myös pystyä kansainvälistymään. Tämän edellytyksenä on tuotteistamisen, markkinoinnin ja kansainvälisten vientihankkeiden ketteryyden kasvattaminen.

Toimenpiteet

- Tekijänoikeusjärjestelmän tulee turvata tekijän oikeuksien toteutumisen muuttuneessa toimintaympäristössä.
- Suomen IPR-strategia on uudistettava Suomen kilpailukyvyyn turvaamiseksi ja on luotava aineettomaan arvonluontiin perustuva ansaintalogiikka ja ansaintamalli.
- Tekijänoikeuslain tulee varmistaa, että taitelijat saavat korvauksen teostensa käyttämisestä eri medioissa.
- Suunnittelualojen yhdenvertaisen kohtelun kannalta on tärkeää, että eri immateriaaliset suojausmuodot ovat juridisesti yhtä vahvoja suomalaisessa lainsäädännössä.
- Tekijänoikeusluovutuksesta saatavan korvauksen kohtuullisuus on turvattava lailla.
- Rahoitusmalleja on kehitettävä mikroyritysten kasvun tukemiseksi.
- Yksinyrittäjyyden kasvaessa yrittäjäkoulutus tulee olla osana perustutkintoa.
- Kansainvälinen vientijärjestelmä on uudistettava.

3 Kannustava työelämä kehittää yhteiskuntaa

Nykytila ja tavoitteet

Muotoilualalle tyypillinen pienyrittäjyys on yleistynyt myös muilla toimialoilla. Pienyrittäjyyden merkitys kasvaa niin työllisyyden kuin talouskasvun näkökulmasta.

Yrittäjänä toimiminen on osa muotoilijan perusosaamista. Erityisesti niin sanottujen kasvuhakuisten yritysten toiminnan edellytykset pitää turvata, sillä ne suuntaavat tuotteitaan ja palveluitaan kansainvälisille markkinoille. Yrittäjyyden edellytyksiä on tuettava, jotta verkostomaisesti toimivat pienyrittäjät voivat toimia ketterästi.

Yhden ammattilaisen asema työmarkkinoilla voi vaihdella työntekijästä yrittäjäksi eri toimeksiantosuhteissa jopa samaan aikaan. Tätä tilannetta nykyinen järjestelmä ei täysin tunnista ja tue. Ornamon tavoitteena on vaikuttaa muotoilijoiden ja taiteilijoiden laadulliseen työllistymiseen koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Taiteilijan ammattikunnan haasteena on ilmaisen työn tekeminen. Taiteilijoiden kuuluu saada korvaus tehdystä työstä.

Työelämän eri roolien vaihtelevuus ei saa aiheuttaa kannustinloukkuja tai esteitä työllistymiselle. Alan koulutus antaa tukea valmistuvien työllistymistä koulutustaan vastaaviin tehtäviin.

Toimenpiteet

- Itsensä työllistäjien ja freelancereiden sosiaaliturva ja verotus on saatettava tasa-arvoiseksi palkkatyötä tekeviin verrattuna.
- Taiteilijan tulokertymän vuosittaisen vaihtelevuus tulee ottaa huomioon ja luoda verotusta ja sosiaaliturvaa koskeva tasausjärjestelmä kuten urheilijoilla.
- Laadullinen työllistyminen on korkeakoulupolitiikan perusedellytys: suomalaisen osaamisen on sovelluttava elinkeinoelämän ja julkisen sektorin tarpeisiin.
- Suomeen on saatava Ruotsin mallin mukainen yhtenäinen näyttelypalkkiosopimuskäytäntö julkista tukea saaviin näyttelytiloihin. Ruotsissa käytössä oleva Medverkans- och Utställningsersättning (MU) takaa taiteilijalle korvauksen näyttelyn eteen tehdystä työstä.

**Teollisuustaiteen Liitto Ornamo on
muotoilualan ammatillis-aatteellinen järjestö.
Ornamo edustaa yli 2 200 koulutettua muotoilijaa, suunnittelijaa sekä
taideteollista taiteilijaa ammattimaisessa toiminnassa.
Järjestön jäsenet työskentelevät teollisen muotoilun, tekstiili-,
vaatetus- ja huonekalusuunnittelun, sisustusarkkitehtuurin,
immateriaalisen suunnittelun, digitaalisten sisältöjen, käyttöliittymien,
pakkaussuunnittelun sekä palvelumuotoilun ja pelisuunnittelun,
taidekäsityön ja taiteen aloilla.**

Ornamon tukee jäsentensä ammattimaista työskentelyä, kehittää alan
amatillista osaamista ja edistää muotoilualan kestävän kehityksen
ja etiikan periaatteiden toteutumista
hyvinvoivan yhteiskunnan hyväksi.

ornamo